

COCA-COLABURKENS LIV

FRÅN MINERAL I LERA TILL TOMBURK I
PANTPÅSEN VIA VÄRLDEN

COCA-COLABURKENS BEGREPP

Gruvbrytning = Att gräva, hacka eller borra fram något ur marken

Dagbrott = Att gräva en gruva på ytan som en grop istället för i tunnlar

Valsa = Att platta till och rulla ut ett material

Koks = Stenkol

Fossila bränslen = Bränslen som kommer från olja och stenkol och som bidrar till växthuseffekten

Jordskorpan = Det yttersta lagret på jordklotet

Jordart = typ av jord

Lera = Jordart med mycket små korn

Mineral = Ämnen som finns naturligt runt oss i form av hårda kristaller (Alla stenar är mineraler)

Bryta = Att ta loss mineraler ur marken

Gjuta = Att smälta något och låta det stelna i en form

Produktion = När man tillverkar varor

Tacka = En tillfällig form man gjuter vissa metaller i för att de ska bli smidiga att transportera och förvara

DEN GLOBALA PRODUKTIONENS BEGREPP

Totalproduktion = All produktion som görs under en viss period

Export = Handel där varan skickas utomlands

Import = Handel med varor där varan köps in från andra länder

Transport = När varan flyttas mellan platser

Konsumtion = När varan säljs för sista gången till den som ska använda den och den sedan används

Ekologiskt Hållbar = När något görs utan att förändra eller förstöra naturen och klimatet

Ekonomiskt hållbar = När något görs på ett sätt så att alla på ett rättvist sätt tjänar eller sparar pengar på det. Både nu och i framtiden.

Socialt hållbar = När något görs så att världens människor får det bättre och problem som svält och fattigdom minskar istället för att öka

Lokalisering = En plats där ett företag eller en verksamhet byggs upp eller startar

Globalisering = Att alla blir mer beroende av kommunikation och handel med alla runt jorden.

Livscykel = Ett begrepp som sammanfattar en varas liv från råvara tills den är konsumerad (använd)

Slutdestination = Den plats som är målet

Aspekt = Ett sätt att se på något och då förstå det på ett visst sätt (aspekt betyder synvinkel)

Faktor = En "kraft" eller en omständighet som skapar eller förändrar något på ett visst sätt

GEOGRAFISKA TANKEREDSKAP

Plats = Något man kan besöka, undersöka eller beskriva. En fast punkt, ett ställe eller ett område.

Rum = Den yta något behöver eller påverkar

Skala = Den nivån vi måste vara på för att se eller förstå något: lokal, regional, nationell eller global

Förändring = Något ökar, minskar eller byter sätt som det fungerar på eller är

Perspektiv = Det sätt som en viss person ser något

Värderingar = De åsikter en viss person har om något

Orsakssamband = Att något som händer gör det för att något annat har påverkat det

Relation = Att något har något gemensamt med något annat som gör att de fungerar på samma sätt

System = När något är del av något större som tillsammans fungerar ihop. Ett system kan vara stabilt och tåla förändringar eller gå sönder om något förändras inom det.

Process = När något utvecklas, förändras eller byts ut mer och mer. Det tar nya vägar. Påverkar andra saker.

Mönster = Något som repeterar sig eller uppstår på flera platser samtidigt ofta beroende på att det finns något villkor som uppfylls på den platsen eller i det sammanhanget.

BAUXIT FINNS I SKORPAN

ALUMINIUM I FORM AV BAUXIT ÄR EN AV DE VANLIGASTE METALLERNA I JORDSKORPAN MEN DET ÄR BARA PÅ VISSA PLATSER DET FINNS TILLRÄCKLIGT FÖR ATT DET SKA LÖNA SIG STORT ATT BRYTA DEN.

BAUXIT BRYTS I DAGBROTT

**PÅ PLATSER DÄR DET FINNS MYCKET
BAUXIT GRÄVER MAN PÅ YTAN.
EFTERSOM BAUXIT ÄR SOM EN TYP AV
LERA GRÄVER MAN BARA UPP DEN OCH
FRAKTAR DEN TILL ALUMINIUMVERK**

BAUXITPRODUKTION

1999

		Tusen ton	Andel
1	Australien	44553	36,5%
2	Guinea	16400	13,4%
3	Brasilien	11961	9,8%
4	Jamaica	11688	9,6%
5	Kina	8200	6,7%
6	Indien	6102	5,0%
7	Venezuela	4826	4,0%
8	Surinam	3877	3,2%
9	Ryssland	3450	2,8%
10	Kazakstan	3437	2,8%

TOTALPRODUKTION: 122000
TOPP 10 STÅR FÖR 93,8%

2009

		Tusen ton	Andel
1	Australien	62428	29,3%
2	Brasilien	25461	12,0%
3	Indien	22999	10,8%
4	Kina	21600	10,1%
5	Guinea	18519	8,7%
6	Indonesien	16000	7,5%
7	Jamaica	14568	6,8%
8	Ryssland	6054	2,8%
9	Surinam	5273	2,5%
10	Kazakstan	4962	2,3%

TOTALPRODUKTION: 213000
TOPP 10 STÅR FÖR 92,9%

2019

		Tusen ton	Andel
1	Australien	86400	26,4%
2	Kina	79000	24,2%
3	Guinea	57000	17,4%
4	Brasilien	29000	8,9%
5	Indien	23000	7,0%
6	Indonesien	11000	3,4%
7	Jamaica	10100	3,1%
8	Ryssland	5650	1,7%
9	Kazakstan	5000	1,5%
10	Vietnam	4100	1,3%

TOTALPRODUKTION: 327000
TOPP 10 STÅR FÖR 94,9%

BAUXITEN SMÄLTS NER

GENOM ATT VÄRMA STENEN KAN MAN FÅ
LOSS ALUMINIUMET I BAUXITEN SOM
SEDAN KAN GJUTAS I TACKOR ELLER
VALSAS TILL RULLAR

DET GÅR ÅT MYCKER EL

FÖR ATT GÖRA ALUMINIUM GÅR DET ÅT MYCKET EL OCH DÄRFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT DET ÄR BILLIGT MED EL FÖR ATT DET SKA VARA LÖNSAMT ATT TILLVERKA DET. ATT 70% AV ALL EL DESSUTOM TILLVERKAS AV FOSSILA BRÄNSLEN GÖR ATT KOLDIOXIDUTSLÄPPEN OFTA BLIR HÖGA.

ALUMINIUMET ÄR KLART

**DET UPPVÄRMDA ALUMINIUMET VALSAS
UT TILL LÅNGA RULLAR AV TUNN PLÅT
SOM SEDAN SÄLJS TILL KUNDER ÖVER
HELA VÄRLDEN**

ALUMINIUMPRODUKTION

1999	Tusen ton	Andel
1 USA	3768	15,9%
2 Ryssland	3127	13,2%
3 Kina	2750	11,6%
4 Kanada	2387	10,1%
5 Australien	1704	7,2%
6 Brasilien	1243	5,3%
7 Norge	1006	4,3%
8 Sydafrika	687	2,9%
9 Tyskland	630	2,7%
10 Indien	602	2,5%

TOTALPRODUKTION: 23631
TOPP 10 STÅR FÖR 75,8%

2009	Tusen ton	Andel
1 Kina	12942	34,4%
2 Ryssland	3882	10,3%
3 Kanada	3066	8,2%
4 Australien	1949	5,2%
5 USA	1894	5,0%
6 Brasilien	1558	4,1%
7 Indien	1457	3,9%
8 Norge	1140	3,0%
9 Arabemiraten	989	2,6%
10 Bahrain	852	2,3%

TOTALPRODUKTION: 37605
TOPP 10 STÅR FÖR 79,1%

2019	Tusen ton	Andel
1 Kina	36000	56,3%
2 Indien	3700	5,8%
3 Ryssland	3652	5,7%
4 Kanada	2900	4,5%
5 Arabemiraten	2700	4,2%
6 Australien	1600	2,5%
7 Bahrain	1400	2,2%
8 Norge	1300	2,0%
9 USA	1100	1,7%
10 Saudiarabien	932	1,5%

TOTALPRODUKTION: 64000
TOPP 10 STÅR FÖR 86,4%

ALUMINIUMET FRAKTAS

DE STORA LASTFARTYGEN TAR
ALUMINIUMET TILL PLATSEN DÄR COCA-
COLAN SKA TILLVERKAS.

ALUMINIUMET BLIR BURKAR

**IBLAND ANNAT LINKÖPING FINNS EN
FABRIK SOM GÖR BURKAR AV
ALUMINIUM. DÄREFTER SKICKAS
BURKARNA MED TÅG ELLER LASTBIL TILL
BRYGGERIET SOM LIGGER I STOCKHOLM.**

BURKEN KONSUMERAS

NÄR NÅGON ÖPPNAT BURKEN KAN DEN INTE STÄNGAS IGEN OCH GANSKA KORT DÄREFTER BRUKAR DEN VARA TÖMD. EFTERSOM BURKEN SÄLJS MED EN PANTAVGIFT SLÄNGS DE FLESTA INTE I SOPTUNNAN UTAN ÅTERVINNS

CLASSIC

OM BURKEN PANTAS

OM BURKEN PANTAS I SVERIGE SKICKAS DEN TILL NORRKÖPING DÄR EN FABRIK SORTERAR OCH MALER NER BURKARNA. DÄRFETER KAN DE SMÄLTAS OM TILL NY ALUMINIUM MED UPP MOT 95% LÄGRE ELFÖRBRUKNING ÄN OM MAN GÖR DET FRÅN NY BAUXIT

OM BURKEN SLÄNGS

OM BURKEN SLÄNGS I EN SOPTUNNA
HAMNAR DEN FÖRR ELLER SENARE PÅ ETT
SKROTUPPLAG DÄR DEN SORTERAS.
MYCKET AV SKROTEN SÄLJS TILL
VÄSTAFRIKA DÄR DEN SORTERAS. VARJE
ÅR TAPPAR MAN BARA I SVERIGE
ALUMINIUM TILL ETT VÄRDE AV TVÅ
MILJARDER KRONOR.

SLUTPUNKTEN: GHANA

METALLSKROTEN SOM EXPORTERAS
HAMNAR EXEMPELVIS HÄR I GHANA.

